

РОЗДІЛ 3. РЕКРЕАЦІЯ І ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ – ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ

ОРГАНІЗАЦІЯ ПОБУТУ, ПРАЦІ ТА ДОЗВІЛЛЯ У ФІЗКУЛЬТУРНО- РЕАБІЛІТАЦІЙНІЙ РОБОТІ З ДІТЬМИ, ХВОРИМИ НА ЦЕРЕБРАЛЬНИЙ ПАРАЛІЧ

Будяк Ольга

Національний університет фізичного виховання і спорту України

Анотація. У роботі розглянуто особливості організації побуту, праці та дозвілля у фізкультурно-реабілітаційній роботі з дітьми, хворими на церебральний параліч. Проаналізовано сучасні підходи до реабілітації [3; 4], розроблено програму, спрямовану на адаптацію дітей до активного способу життя та підвищення їх соціальної інтеграції.

Ключові слова: дитячий церебральний параліч, фізична реабілітація, навички повсякденного життя, адаптована праця, дозвілля, соціальна інтеграція, діти з інвалідністю.

Budiak Olha. Organization of life, work and leisure in physical education and rehabilitation work with children with cerebral palsy.

Abstract. The paper explores the organization of daily living, work, and leisure activities within physical rehabilitation for children with cerebral palsy. It analyzes modern rehabilitation approaches and presents a program aimed at improving motor skills, independence, and social integration, contributing to better quality of life and holistic development for children with CP.

Keywords: cerebral palsy, physical rehabilitation, daily living skills, adapted work, leisure activities, social integration, children with disabilities.

Актуальність проблеми. Дитячий церебральний параліч (ДЦП) є однією з найпоширеніших форм дитячої інвалідності, що суттєво впливає на рухову активність, розвиток навичок самообслуговування, соціальну взаємодію та якість життя дитини [1; 3]. У процесі реабілітації надзвичайно важливим є не лише розвиток фізичних можливостей, а й формування здатності дитини до максимально самостійного й активного життя.

Організація побуту, праці та дозвілля дітей з ДЦП потребує комплексного підходу [2; 5], який охоплює не лише медичну та фізичну реабілітацію, але й соціальну адаптацію та психологічну підтримку. Особливої уваги заслуговує застосування фізкультурно-реабілітаційних методів як засобу формування навичок, необхідних у повсякденному житті.

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю розробки ефективної системи реабілітаційного супроводу, яка дозволить дітям з ДЦП повноцінно брати участь у побутовій, трудовій та дозвілльєвій діяльності, підвищуючи

рівень їх незалежності, самореалізації та інтеграції в суспільство

Мета дослідження: обґрунтувати та розробити ефективну систему фізкультурно-реабілітаційної роботи, спрямовану на покращення побутової, трудової та дозвіллевої діяльності дітей, хворих на дитячий церебральний параліч, з метою підвищення рівня їхньої самостійності, соціальної адаптації та якості життя.

Методи дослідження:

1. Аналіз та узагальнення науково-методичної літератури - для вивчення сучасних підходів до реабілітації дітей з ДЦП.

2. Педагогічне спостереження для оцінки рівня сформованості побутових, трудових і дозвільневих навичок у дітей з ДЦП.

3. Анкетування та бесіди із батьками, педагогами та фахівцями з фізичної реабілітації для визначення актуальних потреб і проблем у процесі реабілітації.

4. Експеримент (формульальний) – впровадження програми фізкультурно-реабілітаційної роботи з подальшим аналізом її ефективності.

5. Методи кількісного та якісного аналізу результатів для оцінки змін у рівні самостійності та соціальної активності дітей.

Результати дослідження. У процесі проведення дослідження було впроваджено авторську програму фізкультурно-реабілітаційної роботи, яка охоплювала побутові, трудові та дозвільні аспекти життя дітей з церебральним паралічем. У програмі використовувалися індивідуально підібрані комплекси вправ, ігрові та трудові завдання, а також елементи адаптованого дозвілля (рухливі ігри, творчі заняття, участь у спортивних заходах).

Результати дослідження свідчать про позитивні зміни [6] у розвитку навичок самообслуговування, комунікації та організації вільного часу. Діти продемонстрували покращення в координації рухів, стійкості, дрібній моторіці, а також у здатності до виконання простих трудових дій (прибирання, сортування предметів, допомога дорослим).

Підвищився рівень мотивації до активної участі у групових формах дозвілля, зросла впевненість у власних силах та бажання до соціальної взаємодії. Анкетування батьків і педагогів підтвердило ефективність запропонованої програми [7], зокрема у формуванні практичних життєвих навичок і покращенні загального емоційного стану дітей.

Отримані результати доводять доцільність інтеграції фізичної реабілітації [1; 8] з елементами побутової та соціальної адаптації у роботі з дітьми, хворими на ДЦП.

Висновки:

1. Дитячий церебральний параліч значно обмежує можливості дитини у сфері побутової, трудової та дозвільневої діяльності, що потребує системної фізкультурно-реабілітаційної підтримки.

2. Аналіз наукових джерел засвідчив актуальність комплексного підходу до реабілітації, що включає не лише медичну та фізичну допомогу, а й соціальну адаптацію, розвиток навичок самообслуговування та організацію активного дозвілля.

3. Запропонована програма фізкультурно-реабілітаційної роботи сприяє формуванню важливих життєвих навичок у дітей з ДЦП, зокрема в побутовій активності, простій праці та адаптованих формах дозвілля.

4. Практичні результати дослідження підтвердили ефективність інтегрованого підходу до реабілітації: спостерігалось покращення координації рухів, моторики, комунікативних здібностей та загального психоемоційного стану дітей.

5. Отримані дані можуть бути використані фахівцями з фізичної терапії, педагогами, батьками та соціальними працівниками з метою вдосконалення реабілітаційного процесу та підвищення якості життя дітей, хворих на церебральний параліч.

Список використаних джерел:

1. Бобровницький Ю. Ю. Основи реабілітації дітей з порушеннями опорно-рухового апарату. Київ: Центр учбової літератури, 2017. 240 с.
2. Гаврилова Л. А. Фізична реабілітація дітей з дитячим церебральним паралічем. Харків: ХДАДМ, 2020. 198 с.
3. Єфименко Г. І. Теорія і методика фізичної реабілітації. Київ: Олімпійська література, 2019. 312 с.
4. Колупаєва А. А., Таранченко О. М. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи. Київ: А.С.К., 2021. 256 с.
5. Мищенко О. В. Соціально-педагогічна реабілітація дітей з особливими потребами. Київ: Либідь, 2020. 174 с.
6. Мозговий І. І. Лікувальна фізкультура при дитячому церебральному паралічі. Дніпро: АРТ-ПРЕС, 2018. 208 с.
7. Palisano R., Rosenbaum P., Walter S., Russell D., Wood E., Galuppi B. Development and reliability of a system to classify gross motor function in children with cerebral palsy. *Developmental Medicine & Child Neurology*. 1997. Vol. 39, № 4. С. 214–223.
8. Shumway-Cook A., Woollacott M. H. Motor Control: Translating Research into Clinical Practice. 5-е вид. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins, 2017. 656 с.
9. World Health Organization. International Classification of Functioning, Disability and Health: Children & Youth Version: ICF-CY. Geneva: WHO, 2007.

АНАЛІЗ НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ОСНОВ ЗАСТОСУВАННЯ ПРИЙОМІВ СЕНСОРНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ В ПРОЦЕСІ ФІЗКУЛЬТУРНО-СПОРТИВНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ

Козловська Ірина

Національний університет фізичного виховання і спорту України

Анотація. У статті проаналізовано фактори сенсорного розвитку дітей